

ABD HUKUK SİSTEMİ:

Kısa Bir Tanıtım

Federal Adli Merkez

Ön bilgi

ABD Anayasası, federal bir devlet sistemini öngörür. Anayasa, federal (ulusal) hükümete spesifik yetkiler verir. Federal hükümete devredilmeyen tüm yetkiler eyaletlere aittir. Elli eyaletin her birinin kendi anayasası, hükümet yapısı, kanunları ve yargı kuvveti bulunmaktadır.

Federal hükümetin yargı kolunu ve federal mahkemelerin otoritesi, ABD Anayasası tarafından belirlenir. Federal kanunların geçerli olduğu davalar, eyaletler arası anlaşmazlıklar, ve yabancı hükümetleri ilgilendiren davalar gibi sadece belli tip davalarda federal mahkemelerin münhasır yargı yetkisi vardır. Diğer belli bazı alanlarda ise federal mahkemeler yargı yetkisini eyalet mahkemeleri ile paylaşır. Örneğin, farklı eyaletlerde yaşayan taraflarla ilgili davalara hem federal hem de eyalet mahkemeleri bakabilir. Davaların büyük çoğunluğu üzerinde eyalet mahkemelerinin münhasır yargı yetkisi bulunmaktadır.

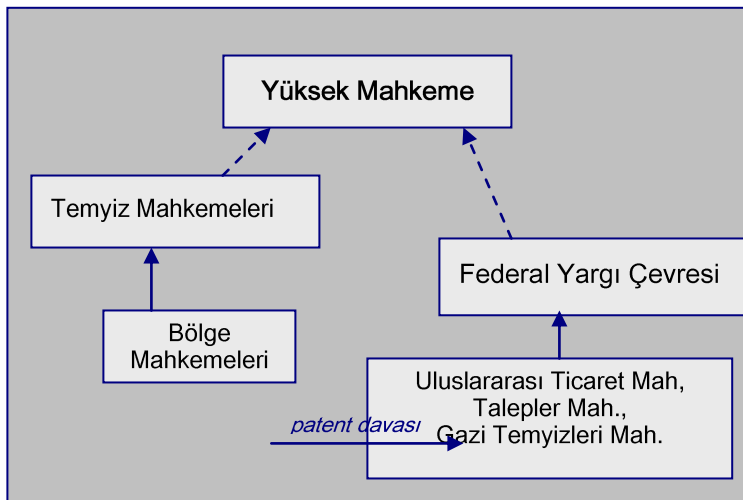
Tüm cezai davalarda ve çoğu hukuk davasında tarafların jüri önünde muhakeme hakkı vardır. Genellikle oniki vatandaştan oluşan jüri heyeti, ifadeleri, tanıkları dinler ve duruşmada sunulan kanıtlara göre gerçeklerin neler olduğuna belirleyerek, bu gerçekler temelinde bir karar almak üzere hakimin belirttiği kanunu uygular. Ancak, ABD'deki yasal anlaşmazlıkların çoğu dava jüri önüne çıkmadan çözülür. Mahkeme yerine, anlaşmaya varılarak ya da yasal önerge ile çözülür.

Federal Mahkeme Sistemi Yapısı

ABD Yüksek Mahkemesi, ABD Anayasasına göre kurulmuştur. Anayasa, Kongreye alt derece federal mahkemeleri kurma yetkisi verir. Kongre, Yüksek Mahkemenin altında ABD Bölge Mahkemeleri ve ABD Temyiz Mahkemeleri şeklinde iki düzeyde federal mahkeme oluşturmuştur.

ABD Bölge Mahkemeleri, federal sistemdeki ilk derece mahkemelerdir. Ülke çapında 94 bölge mahkemesi bulunmaktadır. Her eyalette en azından bir bölge mahkemesi bulunur. Bölge hakimleri davalara tek olarak bakarlar. Bölge mahkemelerinde, bölge hakimlerinin yanı sıra, iflas mahkemesi hakimleri (sadece iflas davalarına bakarlar) ve sulh hakimleri (bölge hakiminin gözetiminde pek çok adli görevi yerine getirirler) de yer alır. ABD Temyiz Mahkemeleri bir sonraki aşamadır. Ülkenin farklı yerlerinde 12 bölge ara istinaf mahkemesi bulunmaktadır. Bu mahkemelerde üç kişilik hakim heyetleri bölge mahkemelerinden gelen temyizlere bakar. Dava taraflarının da temyiz mahkemelerine temyiz hakkı vardır (hükümetin taraf olduğu bir ceza davasında “suçsuz” kararı alınmışsa hükümetin temyiz hakkı yoktur). Bölge temyiz mahkemeleri, federal idari kurumlara ait temyiz davalarına da bakar. Patent hukuku ve federal hükümete karşı açılan davalar gibi özel davaların temyizi için, bölgesel olmayan bir yargı çevresi mahkemesi olan Federal Mahkemeye başvurulur.

Federal Mahkeme Sisteminin en tepesinde ABD Yüksek Mahkemesi yer alır. Yüksek Mahkeme üyesi 9 hakim davaları beraber dinler. ABD Yüksek Mahkemesi,

federal temyiz mahkemelerine ait temyiz davalarına ve ABD Anayasası veya federal yasaları ilgilendiren konularda en yüksek devlet mahkemelerine ait temyiz davalarına kendi takdirine göre bakabilir.

Eyalet Mahkeme Sistemlerinin Yapısı

Eyalet mahkeme sistemlerinin yapısı eyalete göre değişir. Her eyalet mahkeme sisteminin kendine özgü özellikleri vardır; ancak bazı genellemeler yapmak mümkündür. Çoğu eyalette küçük çaplı hukuk ve cezai davalara bakan tek bir hakimin başkanlık ettiği, yargı yetkisi kısıtlı mahkemeler bulunur. Eyaletlerde ayrıca, tek bir hakimin başkanlık ettiği geniş yetkili mahkemeler de vardır. Bazı eyaletlerde trafik veya aile hukuku gibi sadece belli konulara bakan ihtisaslaşmış mahkemeler mevcuttur.

Tüm eyaletlerde genellikle eyalet yüksek mahkemesi adı verilen ve temyiz mahkemesi olarak çalışan en yüksek rütbeye sahip bir mahkeme bulunur. Çoğu eyalette aynı zamanda temyiz mahkemesi denilen ve dava mahkemelerinden gelen temyizleri inceleyen bir ara istinaf mahkemesi vardır. Genelde bir dava tarafının tek bir temyiz hakkı bulunur.

Mahkeme İdaresi

Federal ve eyalet hükümetlerinin adli kolları yasama ve yürütme kollarından ayrıdır. Adli bağımsızlığı temin etmek için, federal ve eyalet hükümetlerinin adli kolları mahkemelerin idare edilmesini kontrol eder. Mahkeme idaresi, mahkeme bütçelerinin yönetimi, muhakeme ve temyiz usul kurallarının belirlenmesi, adli disiplin konularının incelenmesi, hakimler için devamlı eğitim programlarının sağlanması ve mahkeme performansının incelenmesi gibi işleri kapsar.

Federal yargı sisteminde, 27 üyeden oluşan (ABD Yüksek Mahkemesi Başkanı ve ABD'nin her coğrafi bölgesinden 26 hakim) ABD Adli Konferansı, mahkemelerin genel idaresinden sorumludur ve hükümetin adli kanadıyla ilgili politikaların belirlenmesinde esas yetkiye sahiptir. Federal mahkeme sisteminin farklı bölümlerini inceleyen ve tavsiyelerde bulunan federal hakimlerden (ve bazen eyalet mahkemesi hakimleri ve avukatlardan) oluşan çok sayıda komite, Adli Konferansa destek verir. Adli Konferansın önemli sorumluluklarından biri de tüm federal mahkemelerin uyguladığı usul kurallarında değişiklik yapılmasını önermektir.

Kongre, adli kol içinde üç idari kurum yaratmıştır. ABD Mahkemeleri İdari Ofisi, maaşlar, ekipman ve malzeme gibi mahkemelerin günlük işlemlerini yürütür. Federal Adli Konferans, hakimler ve mahkeme personeli için eğitim ve öğretim programlarını yönetir ve mahkeme faaliyetleri ve idaresi alanlarında araştırma yapar. ABD Hüküm Verme Komisyonu, federal hakimler için cezai hükümlerin verilmesi hususunda tavsiye niteliğinde klavuzlar hazırlar.

Çoğu eyalet mahkeme sisteminde, eyalet yüksek mahkemesinin genel idari yetkisi vardır. Eyalet yüksek mahkemesine idari bir ofis destek verir. Bu ofisin direktörü, genelde eyalet yüksek mahkemesinin baş hakimi tarafından atanır.

Hakimler

ABD Yüksek Mahkemesi hakimleri, yargı çevresi hakimleri ve bölge hakimleri, ABD Senatonunda çoğunluk oyuyla onaylandığı takdirde, ABD Başkanı tarafından atanır. Hakimler, “iyi davranışları devam ettiği sürece” çalışmaya devam eder, yani ömür boyu görevde kalır. Başkanlar genelde kendi partilerinden olan kişileri hakim adayı olarak gösterir. Hakim atamaları genelde seçkin avukatlar, hukuk profesörleri, daha alt derece federal mahkeme ya da eyalet mahkemesi hakimleri arasından yapılır. Bu hakimlerin ataması yapıldıktan sonra maaşları azaltılamaz. Federal hakimler sadece, Temsilciler Meclisinin ithamı ve Senato tarafından yapılacak bir muhakeme sonucunda görevden alınabilir. ABD tarihi boyunca sadece bir kaç hakime karşı ithamda bulunulmuştur ve görevden alınanların görevlerini ciddi şekilde suistimal ettikleri ortaya çıkmıştır. Bu tür koruyucu önlemler sayesinde hakimler, siyasi ya da dış baskı veya etken olmadan bağımsız olarak yargıda bulunur.

Eyalet hakimlerini seçme metodları eyalete göre farklılık gösterir. Mahkemenin türüne göre aynı eyalet içinde bile farklılık olabilir. En yaygın seçim sistemleri komisyonun aday göstermesi ve halk oylamasıdır. Komisyonun aday gösterdiği sistemde vali hakimlerin atamasını yapar. Vali hakim seçimi yaparken, avukatlar, kanun koyucular, vatandaşlar ve bazen de hakimlerden oluşan bağımsız bir komisyon tarafından belirlenen aday listesini kullanır. Çoğu eyalette hakimler halk oylaması ile seçilir. Bu seçimler

partizan olabilir ya da olmayabilir. Adli tayin ya da seçim için aday olanların, belli bir süre aktif avukatlık yapmış olmak gibi bazı niteliklere sahip olması gerekir. Çok az istisna dışında, eyalet hakimlerinin görev süreleri bellidir ve yinelenebilir. Tüm eyaletlerde adli davranış, disiplin ve görevden alma ile ilgili prosedürler mevcuttur.

Hem federal hem de eyalet sistemlerinde adli makam adayları neredeyse her zaman uzun yıllar iş deneyimine sahip avukatlar arasından çıkar. Hakimler için özel bir kurs ya da sınav yoktur. Bazı eyaletlerde, hukuk alanındaki gelişmeleri öğrenmek için hakimlerin devamlı eğitim programlarına katılmaları gerekmektedir. Hem federal hem de eyalet mahkeme sistemlerinde hakimler için başlangıç ve devamlı eğitim programları düzenlenmektedir.

Savcılar

Federal sistemde savcılar, yürütme kolunda yer alan ABD Adalet Bakanlığına bağlıdır. ABD Adalet Bakanı, Senatonun onayıyla Başkan tarafından atanır. Federal mahkeme bölgelerinde çalışan baş savcılar, Birleşik Devletler Savcıları olarak adlandırılır ve aynı şekilde Senatonun onayıyla Başkan tarafından atanırlar. Adalet Bakanlığı bünyesinde yer alan Federal Soruşturma Bürosu (FBI), ABD'ye karşı işlenen suçları soruşturur.

Her eyaletin yürütme bölümünde ayrıca bir baş savcı vardır, baş savcı genelde eyalet vatandaşlarınca seçilir. Eyalet savcıları ya da bölge savcıları olarak adlandırılan savcılar da eyaletin farklı bölgelerinde çalışır. Bu savcılar genelde seçim yoluyla göreve gelir.

Avukatlar

ABD yasal sistemi “mücadeleci/muhalifli muhakeme” sürecini kullanır. Bu süreçte avukatlar zaruridir. Avukatlar, mahkemede vekillerini temsil ederek, kanıtlarını sunma ve yasal savunmasını yapmakla sorumludur. Hakim ya da jüri, avukatların sunumu doğrultusunda gerçekleri belirler ve hüküm verilmeden önce bir karara varmak üzere kanunu uygular.

Şahıslar, Amerikan mahkemelerinde kendilerini temsil edebilir, ancak davanın etkin biçimde sunumu için genelde avukat gerekir. Avukat tutamayan bir şahıs, yerel bir hukuk yardım birliği vasıtasıyla avukat tutabilir. Hakkında suç duyurusu bulunan ve avukat tutamayan şahıslar ise, mahkemenin atadığı bir avukat ya da federal/eyalet kamu savunma ofislerince verilen bir avukat tarafından temsil edilir.

Amerikalı avukatlara, bulundukları eyalet tarafından çalışma lisansı verilir. Avukatlara lisans veren milli bir otorite yoktur. Çoğu eyalette, akreditesi olan bir hukuk okulundan derece (Juris Doctor) sahibi olma şartı aranır. Amerika'da hukuk diploması üç yıllık bir eğitim sonrasında alınan lisans üstü bir derecedir. (Normalde öğrenciler dört yıllık bir koleji/üniversiteyi bitirdikten sonra hukuk okuluna gider). Ayrıca, çoğu eyalette avukatlık yapmak için yazılı baro sınavını geçmek ve belli karakter özelliklerine sahip olmak gerekir. Bazı eyaletlerde baroya alınmak için avukatın başka bir eyaletin barosuna üye olması yeterlidir. Eyalet dışı bir avukatın, bazı koşullar altında belli bir dava için çalışmasına tüm eyaletlerde izin verilir. Avukatlar istedikleri cins davaya bakabilir. Avukatlık türleri arasında resmi bir ayırım olmamasına rağmen, çoğu avukat gayri resmi olarak uzmanlaşır.